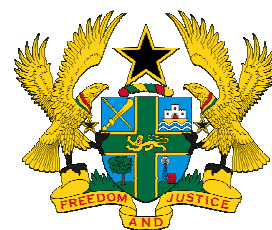

Republika Ghany
Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

Powierzchnia:	238,533 km ²
Ludność:	26 mln mieszkańców
Głowa państwa (prezydent):	Nana Addo Dankwa Akufo-Addo
Minister Handlu i Przemysłu	Przemysłu Alan Kyerematen
Minister Rozwoju Biznesu	Dr. Ibrahim Mohammed Awal
Ambasador w Polsce Ghany/ Charge d'Affaires (z siedzibą w Berlinie)	Gina Ama Blay
Ambasador RP w Ghanie (z siedzibą w Abudże w Nigeria)	Joanna Tarnawska
Najbliższe wybory parlamentarne	Grudzień 2020 r.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2015	2016	2017	2018
PKB (w mld USD)	49,18	55,01	58,99	65,55
PKB na 1 mieszkańca (w USD)	1 766,00	1 931,40	2 025,90	2 202,30
PKB (wzrost w%)	2,2%	3,4%	8,1%	6,3%
Inflacja (w%)	13,6%	15,2%	10,4%	10,2%
Bezrobocie (w%)	6,8%	6,8%	6,6%	6,7%
Eksport towarów (w mld USD)	16,46	17,47	20,80	b.d.
Import towarów (w mld USD)	20,77	20,54	22,65	b.d.
Bezp. inwestycje zagr. w Ghanie	3,19	3,49	3,25	b.d.

Źródło: IMF, World Bank, UN,

MINISTERSTWO ROZWOJU

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza

Ghana jest republiką, utworzoną z brytyjskiej kolonii, należąca do Wspólnoty Narodów. Niepodległość uzyskała 6 marca 1957 roku. Na czele państwa stoi Prezydent, który jednocześnie pełni funkcję szefa rządu. Władza ustawodawcza sprawowana jest przez jednoizbowy parlament, zdominowany przez dwie partie – Nową Partię patriotyczną oraz Narodowy Kongres Demokratyczny.

Powierzchnia kraju: 238,533 km²; **ludność:** ponad 26 mln mieszkańców; **stolica:** Akra (ok. 2 mln mieszk.); **język urzędowy:** angielski.

Ghana należy do najbardziej dynamicznie rozwijających się gospodarek kontynentu afrykańskiego. W znacznej mierze jest to spowodowane umacnianiem się gospodarki krajowej przez ostatnie 25 lat, polegającym na tworzeniu konkurencyjnego środowiska biznesowego oraz trwałego obniżania poziomu ubóstwa

Walutą narodową jest cedi ghański (GHC), którego średni kurs wymiany wobec USD wynosił w dniu 30 maja 2020 r. 5,63 GHC.

Rolnictwo stanowi około 22% PKB i zatrudnia ponad połowę siły roboczej. Ghana jest czołowym światowym producentem ziarna kakaowego, którego eksport stanowi ok. 35% wartości krajowego eksportu. Ponadto, na potrzeby lokalne uprawia się: owoce cytrusowe, ryż, tytoń, kukurydzę, maniok, trzcinę cukrową, bawełnę, proso, bataty, pochryzn. Hoduje się kozy, owce, trzodę chlewną i bydło. Rozwinięte jest także rybołówstwo.

Przemysł to ok. 29 % PKB. Obejmuje przede wszystkim: górnictwo, przemysł drzewny, lekkie przetwórstwo, produkcja aluminium hutniczego, przemysł spożywczy, cement, budowa małych statków komercyjnych.

Sektor usług stanowi około 50% PKB. Zatrudnienie w tym sektorze znajduje prawie 30% siły roboczej.

Członkostwo w organizacjach i porozumieniach o charakterze ekonomicznym, m.in.:

- Unia Afrykańska - African Union (AU)
- Wspólnota Gospodarcza Państw Afryki Zachodniej - Economic Community of West African States (ECOWAS)
- Światowa Organizacja Handlu - World Trade Organization (WTO)
- Międzynarodowy Fundusz Walutowy - International Monetary Found (IMF)
- Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju -United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)
- Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego - United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)
- Światowa Organizacja Własności Intelektualnej - World Intellectual Property Organization (WIPO)
- African, Caribbean, and Pacific Group of States (ACP)

2. Sytuacja gospodarcza

Ghana jest krajem o bogatych zasobach naturalnych. Jest drugim największym w Afryce producentem złota, i drugim producentem kakao. Posiada bogate zasoby diamentów boksytu i ropy. Wydobycie ropy naftowej z morskiego pola naftowego Jubilee, rozpoczęte w połowie grudnia 2010 r., jest spodziewanym czynnikiem przyspieszenia wzrostu gospodarczego. Pola naftowe Jubilee są największymi złożami ropy, jakie w ostatniej dekadzie odkryto w Afryce Zachodniej. Dodatkowe projekty naftowe są opracowywane i oczekują na rozpoczęcie w ciągu kilku najbliższych lat.

Szacowane zasoby ropy wzrosły do blisko 700 mln baryłek i oczekuje się, iż rozwijający się w tym tempie przemysł wydobywczy, bezpośrednio wpłynie na wzrost gospodarczy kraju. Od 2009 r. obserwowany był znaczny wzrost PKB Ghany. W latach 2012-13 wskaźnik ten utrzymywał się na stałym poziomie 7,9%, co spowodowane było luźną polityką fiskalną, wysokim deficytem budżetowym oraz deprecjacja waluty. W latach 2014-2016 nastąpiło znaczne spowolnienie gospodarcze a wzrost

MINISTERSTWO ROZWOJU

w tym czasie wynosił średnio ok 2,8%. Od 2017 obserwuje się kolejne przyspieszenie z wzrostem na poziomie 8%. Prognozy za rok 2018 również wykazują utrzymanie wzrostu na poziomie 7-8%. Obecnie przed rządem Republiki Ghany stoją wyzwania zarządzania społeczeństwem, które jest niezadowolone z obecnego poziomu życia i korupcji. Z roku na rok zwiększa się wielkość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Ghanie. Roczny napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych jest stabilny i oscyluje w okolicach 3 mld USD.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarcze

- **Ghana-UE**

W okresie ostatniego półrocza 2014 r., Komisji Europejskiej udało się zakończyć negocjacje z Afryką Zachodnią (w tym z Ghaną) w sprawie porozumienia EPA (Economic Partnership Agreement). Celem porozumienia jest regulacja wzajemnych relacji handlowych i gwarancja wzajemnego, choć niekoniecznie symetrycznego, dostępu do rynku. Otwarcie rynków krajów Afryki Zachodniej dla eksportu UE zostanie przeprowadzone etapami, z wyłączeniem towarów wrażliwych dla regionu. Kraje Afryki Zachodniej zliberalizują ponad 75% swoich linii taryfowych w ciągu 20 lat. Pierwsza grupa towarów zostanie zliberalizowana w chwili wejścia porozumienia w życie, kolejne grupy w cyklach po 5 lat. Niemal wszystkie nawozy - główny towar eksportowany z UE do krajów Afryki Zachodniej - zostaną zliberalizowane z chwilą wejścia w życie porozumienia. Ocenia się, że Umowa nie przyniesie większych zmian w stosunku do obecnego status quo w dostępie do rynku unijnego. Obecnie znaczna część towarów wwożonych z Afryki Zachodniej korzysta z zerowych stawek celnych. Przeważająca większość krajów tego regionu zaliczana jest do najślabiej rozwiniętych gospodarczo, dlatego też korzysta z systemu preferencji celnych GSP UE obejmującego wszystkie towary, za wyjątkiem broni i amunicji, tzw. Everything but arms. Porozumienie zawiera także klauzule umożliwiające dalsze negocjacje na temat usług. Ocenia się, że Umowa przyniesie pozytywny wpływ na dochody budżetu UE. Celem unijnego Ogólnego Systemu Preferencji Taryfowych (GSP UE) jest udzielanie przez UE preferencji celnych krajom rozwijającym się (DEV) i najmniej rozwiniętym (LDC) w myśl hasła "rozwój poprzez handel". System ten ma w swoim założeniu wspierać zwalczanie ubóstwa w krajach rozwijających się i krajach najuboższych oraz promować ich zrównoważony rozwój. Preferencje celne w ramach GSP nie są wzajemne, mają charakter jednostronny. Ghana znajduje się wśród krajów afrykańskich będących beneficjentami rozwiązania ogólnego GSP. System GSP składa się z trzech poziomów liberalizacji ceł – rozwiązania ogólnego (stosowanego wobec krajów rozwijających się - DEV) oraz dwóch poziomów głębszej liberalizacji o szczególnym charakterze – szczególnego rozwiązania motywacyjnego dotyczącego zrównoważonego rozwoju i dobrych rządów dla krajów rozwijających się (tzw. GSP+) oraz poziomu liberalizacji przewidzianego dla krajów najślabiej rozwiniętych (tzw. EBA).

- Umowa **Ghana-Polska** (formalnie obowiązujące umowy i porozumienia dwustronne)

Umowa między Rządem PRL, a Rządem Ghany o współpracy naukowo-technicznej.

Data podpisania: 1961-04-19   Data wejścia w życie: 1961-04-19

Umowa o współpracy kulturalnej między PRL a Republiką Ghany

Data podpisania: 1973-03-01   Data wejścia w życie: 1974-03-29

4. Wymiana handlowa z Polską (mln USD)

	2015	2016	2017	2018	2019	Dynamika 2018 2019	I-III 2020	Dynamika I-III 2019 I-III 2020
Eksport	36,07	37,39	50,34	54,51	69,8	128,0	21,2	135,5
Import	38,63	33,53	23,03	39,42	47,2	119,8	13,6	109,9
Obroty	74,70	70,92	73,37	93,93	117,0	124,6	34,8	124,2
Saldo	- 2,56	3,86	27,31	15,09	22,6	-	7,6	-

Źródło: INSIGOS

Obroty handlowe z Ghaną w 2019 r. wyniosły **117,0 mln USD**. **Eksport** towarów z Polski **wzrósł** o blisko **30%** w porównaniu z 2018 r. i wyniósł **69,8 mln USD**. Import osiągnął wartość **47,2 mln USD** (w porównaniu z rokiem 2018 r. wzrost o **19,8%**). W efekcie w wymianie handlowej z Ghaną osiągnęliśmy, dodatnie saldo w wysokości **22,6 mln USD**.

Natomiast w pierwszych trzech miesiącach 2020 roku **eksport** kształtował się na poziomie **21,2 mln USD (wzrost o ponad 35% w porównaniu z analogicznym okresem w roku poprzednim)**, **import 13,6 mln USD (wzrost o 9,9%)**, a **obroty handlowe** osiągnęły wartość w wysokości **34,8 mln USD**.

W strukturze **eksportu do Ghany w 2019 r.** największymi grupami towarowymi były:

- mięso i jadalne podroby z drobiu – 23,5 mln USD;
- odzież i inne artykuły używane – 6,7 mln USD;
- transformatory elektryczne – 6,0 mln USD;
- mleko i śmietana, zagęszczone lub dosładzane – 3,4 mln USD;
- maszyny ziemne – 3,2 mln USD.

W strukturze **importu z Ghany w 2019 r.** dominującą rolę odegrała pasta kakaowa osiągając ponad 83% udziału w imporcie (ok. 39,2 mln USD)

Kolejne pozycje wśród towarów importowanych zajęły:

- rudy manganu i koncentraty – 3,5 mln USD;
- kauczuk naturalny, żywice naturalne - 2,2 mln USD;
- banany - 0,6 mln USD;
- kakaowe masło, tłuszcz, olej - 0,6 mln USD.

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Gwarancje dla inwestycji:

- *Ghana Investment Promotion Centre Act, 2013 (Act 865)*,
- Wolny transfer środków przez autoryzowany jednostki bankowe,
- Ghana jest członkiem sygnatariuszem następujących porozumień:
  - Agencja Wielostronnych Gwarancji Inwestycji (MIGA)
  - Umów o Promocji i Ochronie inwestycji
  - Umów o unikaniu podwójnego opodatkowania (między Polską a Ghaną nie została jeszcze podpisana umowa o unikaniu podwójnego opodatkowania.)

Specjalne strefy ekonomiczne:

- The Ghana Free Zones Act, 1995 (Act 504) stwarza ramy prawne, które umożliwiają prowadzenie działalności w ramach SSE. Przedsiębiorstwa działające w strefie mogą uzyskać zwolnienia

MINISTERSTWO ROZWOJU

praktycznie ze wszystkich zobowiązań podatkowych jak również importować środki niezbędne do produkcji z odliczeniem ceł.

- W program ulg dla inwestycji w SSE wchodzi ponadto:
  - 100% wyłączenia z obowiązku podatkowego w stosunku do przychodów na 10 lat oraz nie więcej niż 8% w późniejszym okresie,
  - Całkowite wyłączenie z podatku od dywidendy z działalności realizowanej w ramach SSE,
  - Unikanie podwójnego opodatkowania inwestorów i ich pracowników,
  - Minimalne formalności celne,
  - Możliwość posiadania 100% własności akcji przedsiębiorstwa dla inwestorów zagranicznych w ramach SSE.

6. Dostęp do rynku

Działalność podmiotów zagranicznych - procedura i koszt założenia spółki:

- Rejestracja w RGD (KRS);
- Potwierdzenie wpisu;
- Uzyskanie certyfikatu/pozwolenia na prowadzenie działalności;
- Rejestracja w GIPC* (agencja promocji inwestycji).

* Koszty rejestracji zależne od rodzaju spółki:

- Joint Venture (min. kapitał 200.000 USD w gotówce, w dobrach majątkowych lub łącznie) 1.000 USD
- Własność w całości zagraniczna (min. kapitał 500.000 USD i j.w.)
- Przedsiębiorstwo handlowe (min. kapitał 1.000.000 USD i j.w.).

W zestawieniu Doing Business 2019 Ghana zajmuje 114. pozycję wśród 190 ujętych w rankingu gospodarek świata. Jest to znaczny spadek, gdyż jeszcze w 2015 r. zajmowała 70. Pozycję. Mimo to Ghana zajmuje najwyższe miejsce w rankingu wśród krajów Afryki Zachodniej.

W kwestii wolności gospodarczej według Indeksu Wolności Gospodarczej 2018 publikowanym przez The Wall Street Journal i Heritage Foundation, Ghana zajmuje 109. pozycję pośród 180 ocenianych krajów.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

W kwietniu 2014 r. miała miejsce wizyta polskiej delegacji biznesowej w Ghanie, której przewodniczył Dariusz Bogdan, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki oraz wiceminister Spraw Zagranicznych Katarzyna Kasperczyk. W trakcie wizyty, odbyło się Polsko-Ghańskie Forum Ekonomiczne w Akrze oraz seminarium dla polskich przedsiębiorców na temat środowiska gospodarczego i prowadzenia działalności gospodarczej w Ghanie. W Forum wzięło udział ok. 120 osób, w tym przedstawiciele biznesu zainteresowani nawiązaniem współpracy z partnerami polskimi. Wydarzenia te pokazały, że potencjał gospodarczy Ghany jest doceniony przez polskich przedsiębiorców oraz potwierdziły zainteresowanie Ghany nawiązywaniem kontaktów handlowych z partnerami z krajów członkowskich UE. W misji udział wzięły 24 polskie firmy reprezentujące różne sektory, m.in.: maszyn rolniczych, budowlany i infrastrukturalny, wydobywczy, obronny, chemiczny, energetyczny, finansowy i IT. Nawiązane zostały bezpośrednie kontakty z Ghana Investment Promotion Centre, Ghana-Poland Chamber of Commerce, Ghana Stock Exchange, Bank of Ghana.

W czerwcu 2017 r. odbyła się wielobranżowa misja gospodarcza, zorganizowana przez Krajową Izbę Gospodarczą we współpracy z Narodową Izbą Handlowo-Przemysłową Ghany i Konsulem Honorowym RP w Akrze, Izbą Handlowo-Przemysłową Wybrzeża Kości Słoniowej CCI – CÔTE D'IVOIRE oraz Centrum Promocji Eksportu i Inwestycji CEPICI, przy wsparciu Ambasady RP w Abudży. W trakcie misji, zorganizowane zostało także Forum gospodarcze Polska-Ghana. Wydarzenie, podczas którego

MINISTERSTWO ROZWOJU

zostało podpisane porozumienie o współpracy między KIG a Narodową Izbą Przemysłowo-Handlową Ghany zgromadziło ponad 100 polskich i ghańskich przedsiębiorców.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

Ghana jest przez wielu uznawana za jedną z najbardziej stabilnych politycznie demokracji w Afryce Subsaharyjskiej. Kraj ten ma względnie młodą populację oraz zasobne złoża takich surowców jak ropa naftowa czy złoto. Przed Ghaną zdają się rysować, bardzo dobre perspektywy, szczególnie jeżeli chodzi o obszary związane z **rynkiem konsumenckim i surowcami**. Ponadto inwestycje w **infrastrukturę** będą wymagały pewnych nakładów finansowych, co stwarza także okazję dla **sektora finansowego**.

9. Polskie placówki ekonomiczno-handlowe w Ghanie

Ambasada RP w Nigerii (zakres terytorialny obejmuje Ghanę)

Ambasador: **Joanna Tarnawska**

10 River Niger St., off Danube St. Maitama, Abuja

tel.+234 807 663 10 21

e-mail: abuja.secretary@msz.gov.pl

Konsulat Honorowy RP w Akrze

Konsul honorowy: **Enchill Kofi Asare**

Ghana, Accra, Shiashie Road 37, East Legon, P.O. Box CT 231

Tel.: +233 302 512 111 Tel.: +233 302 502 829 Tel.: +233 244 361 078

Tel. dyżurny: +233 244 289 733

kofiasare77@hotmail.com

10. Placówka Ghany w Rzeczypospolitej Polskiej

Ambasada Ghany w Berlinie (zakres terytorialny obejmuje RP)

Ambasador: **Gina Ama Blay**

Stavanger Strasse 17-19, D-10439 Berlin

Tel.: + 49 30 547 17 9-0, 547 14 931

Fax: + 49 30 446 740 63, 447 90 53

e-mail: chancery@ghanaemberlin.de; trade@ghanaemberlin.de www.ghanaemberlin.de